

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Қаландарзода Насибуллои Маҳмадсаид дар мавзуи “Такмили механизми иқтисодии истифодабарии сарфакоронаи захираҳои об (дар мисоли Ҷумҳурии Тоҷикистон)”, ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ, аз рӯи иҳтисоси 08.00.10 – Менечмент, маркетинг ва нарҳгузорӣ (менечмент) пешниҳод шудааст.

Ба механизм даровардани равандҳо ва истифодабарии сарфакоронаи об яке аз муҳимтарин ҷанбаъҳои илмии мавзуи захираҳои об мебошад, ки дар ин самт маҳсусиятҳои гуногуни иқтисодӣ, сиёсӣ, ҷуғрофӣ ва маданию майшӣ ба назар гирифта мешаванд. Ташаккули рушди низоми идоракунии соҳаи об, иқлим, маҷмааи обанборҳо ва энергетика аз татбиқи дастгоҳҳои иқтисодӣ, менечмент ва маркетинг вобаста буда, рақобатпазирӣ, тағйирёбии муносибатҳои иқтисодӣ ва имкониятҳои созандаро тақозо дорад.

Муаллиф дар асоси омузиши сарчашмаҳо ва маълумотҳои илмӣ паҳлухои муҳталифи масъалаи глобалии об, тағйирёбии иқлим ва истифодабарии оқилонаи захираҳои обиро мавриди пажӯҳиш қарор дода, муҳиммият ва саривақтӣ будани ташаббусҳои ҷаҳониро вобаста ба ҳалли масоили об, андешидани ҷораҳои мушахҳас дар коҳиши ҳориҷшавии гази карбон ба ҳавои атмосфера ва ба ин васила пешгирий намудани обшавии пиряҳҳо ва механизми иқтисодии истифодабарии сарфакоронаи захираҳои об нишон додааст. Бартарии дигари автореферати муаллиф дар он зоҳир мешавад, ки механизми истифодабарии захираҳои об дар мисоли Ҷумҳурии Тоҷикистон мавриди таҳлил қарор дода шудааст.

Диссертант дар назди худ мақсад гузоштааст, ки ҷиҳати таҳқиқу тавсияи ҷанбаъҳои назариявӣ-методологӣ ва пешниҳодоти аз нигоҳи илмию амали асоснокгардида оид ба самтҳо ва роҳҳои такмили механизми захираҳои об дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити мусоир навғониҳои илмии худро пешниҳод кунад.

Диссертант дар таҳлилҳо нишон доданд, ки дар мамлакат обиистифодабарӣ ҳусусияти истифодаи исрофкорона дорад. Рушди истеҳсолот дар солҳои минбаъда дар ҳолати нигоҳдории нишондиҳандаҳои баланди гунҷоиши об дар иқтисодиёт метавонад норасоиҳои захираҳои обро дар минтақаҳои алоҳидай мамлакат ба таври назаррас пурзӯр гардонад. Дар рисола захираи обҳои рӯизамиинии барои нӯшидан мувоғиқ дар ҳавзаи дарёҳои ҷумҳурӣ баҳодиҳӣ шуда, сабабҳои асосии сарфакорона набудани низоми мавҷудаи истифодабарии об ва самараи пасти низоми идоракунии захираҳои об нишон дода шуда, муайян гардидааст, ки дар ҷумҳурӣ норасоии об 560 млн. m^3 -ро ташкил медиҳад. Дар мамлакат ҳоло тақрибан 4,24 млн нафар оби нӯшокиро дастрас карда метавонанд, ки ин дар маҷмуъ на зиёда аз 45% аҳолии кишварро ташкил медиҳад.

Маллиф бо максади муайян намдани тавозуни хоҷагии об мавҷудияти захираҳои об ва имконияти истифодабарии захираҳои мазкурро бо назар дошта, афзоиши таъсироти омилҳои дохилӣ ва берунӣ, иқтидорҳои руиҷди соҳаҳои писбатан обхарҷупандай иқтисодиёти мамлакатро муайян ва ба нақша мегирад. Натиҷагири шудааст, ки нигоҳдории ҳамешагии тавозуни захираҳо ва талабот истифодабарии усулҳои гуногуни таъсиррасонӣ ба захираҳои обро пешбинӣ мекунанд, ки аз инҳо иборатанд: техники, меъёрию ҳукуқӣ, маъмурий ва иқтисодӣ. Асоси усулҳои зикр гардидаравишиҳои комплексӣ ва ҳамгиришудаи идораи захираҳои об ташкил медиҳанд.

Матни автореферат ва мақолаҳои ба нашр расонидан маллиф мазмун ва мундариҷаи асосии диссертасияро инъикос мекунанд. Дар баробари ҷанбаҳои мусебӣ дар автореферат баъзе камбудиҳо низ ба назар мерасонанд, ки ба инобат гирифтани онҳо барои таҳқиқи ояндаи муаллиф самаранок арзёбӣ мегарданд:

1. Дар Расми 5. - Соҳтори таъминоти илмӣ ва иттилоотии механизми иқтисодии идоракуни истифодабарии сарфакоронаи захираҳои об дар ҷумҳурӣ оварда шудааст. Агар дар механизми номбурда нишондиҳандои омори расмӣ ба назар гирифта мешуданд, дараҷаи эътимоднокии он бамаротиб боло мерафт.

Камбудии пешниҳодгардида ҷузъӣ буда, мазмун ва баҳои воеии авторефератро тағиیر намедиҳад. Масъалаҳои назариявӣ, методологии дар автореферат нишбатан пурра таҳқиқи илмӣ ёфтанд ва дар ҳали масъалаҳои иқтисодӣ мустақил будани маллифро нишон медиҳад.

Дар маҷмуъ, аз таҳлили афтoreferat бармеояд, ки таҳқиқи диссертасионӣ дар мавзуи “Гакмили механизми иқтисодии истифодабарии сарфакоронаи захираҳои об (дар мисоли Ҷумҳурии Тоҷикистон)” пешниҳод гаштааст, рисолаи илмии анҷомёфта дорои хислат ва мазмuni илмию амалӣ буда, ба талаботи Низомномаи комиссияи олии аттестасионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгу мебошад. Муаллифи диссертасия - Қаландарзода Насибуллои Маҳмадсаид сазовори дараҷаи илмии номзади илми иқтисодӣ аз рӯи ихтиоси 08.00.10 – Менечмент, маркетинг ва нархгузорӣ (менечмент) мебошад.

Муқарриз: доктори илмҳои иқтисодӣ и.в., профессор,
мудири кафедари иқтисодиёт ва логистикаи нақлиёти
ДТТ ба номи академик М.С. Осими

Ҳамроев Ф.М.

Имзой Ҳамроев Ф.М.-ро тасдиқ менамоям.

Сардори шӯбайи кадроҳо ва
корҳои маҳсуси ДТТ ба номи
академик М.С. Осими

Қодирзода Н.Ҳ.

